
Başvuru Numarası	: 2019 / 450
Toplantı Tarihi / Sayısı	: 14.04.2020 / 122
Karar Numarası	: 2020 / 106
Başvuran	: E. Ö. adına Av. E. M.
Adres	: ...
Muhatap	: S. 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: ...

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişimi esnasında Genelkurmay karargâhından kaçarken bilmediği kişiler tarafından bayıltılarak kaçırıldığı, daha sonra gözlerini süngerle kaplı bir odada açtığı ve burada kendisine işkence edildiği, kendisinin yapmadığı eylemler için işkence ile zorla yapmış gibi ifadesini aldıkları ve imzalattıkları, daha sonra kendisini polise teslim ettikleri ve işkence altında vermiş olduğu ifadenin doğru olmadığı, tutuklandıktan sonra cezaevinde yapılan sağlık muayenesine ilişkin rapor ve kayıtlara ulaşamadıkları, gördüğü işkence ile ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığına ve yargılanmakta olduğu mahkemeye başvurduğu iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 23.01.2019 tarihinde ve 450 sayı ile kaydedilmiştir.
3. Başvuru dilekçesi ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi sonrasında başvuru dilekçesinin değerlendirilmesi aşamasına geçilmiştir.
4. Başvuru kapsamında, S. 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 27/03/2019 tarih ve 2019/3738 sayılı yazılı görüşte; başvuranın iddialarına yanıt verildiği görülmektedir. Alınan görüş başvurana iletilmiş, başvuran tarafından bulunduğu cezaevinden gönderilen 17/05/2019 tarih ve 1964 sayı ile kayda alınan dilekçe ile cevap verilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının yargı başlıklı 3. bölümünde yer alan Mahkemelerin bağımsızlığı alt başlıklı 138'inci maddesinde "Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" denmektedir.

6. Ceza Muhakemeleri Kanununun, Koruma Tedbiri başlıklı dördüncü kısım birinci bölümde yer alan Gözaltı başlıklı 91'inci maddesinde "...Yukarıdaki maddeye göre

yakalanan kişi, Cumhuriyet Savcılığınca bırakılmazsa, soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilebilir...(), Yine aynı kanunun Gözaltı işlemlerinin denetimi başlıklı 92’inci maddesinde "Cumhuriyet başsavcılarını veya görevlendirecekleri Cumhuriyet savcılarını, adli görevlerinin gereği olarak, gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethaneleri, varsa ifade alma odalarını, bu kişilerin durumlarını, gözaltına alınma neden ve sürelerini, gözaltına alınma ile ilgili tüm kayıt ve işlemleri denetler; sonucunu Nezarethaneye Alınanlar Defterine kaydederler’ ayrıca Kanunun Soruşturma İşlemleri kısmında yer alan ve bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi başlıklı 160’ıncı maddesinde “(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar. (2) Cumhuriyet savcısı, maddi gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.” şeklindedir.

7. 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9’uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun “özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”le görevli olduğu düzenlenmiştir.

8. Aynı Kanunun 17’nci maddesinin birinci fıkrasında “Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru, illerde Valilikler, ilçelerde Kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.” Yine aynı maddenin ikinci fıkrasında “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.”

9. Aynı Kanunun 17’nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca; “Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.” 8’inci fıkrasında “9’uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.” ve 9’uncu fıkrasında “İşleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

10. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Ön İncelemenin Yapılması” başlıklı 48’inci maddesi birinci fıkrası uyarınca; “başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması gerekmekte” olup, yönetmeliğin 48’inci maddesi birinci fıkrası (ç) bendine göre; “Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış

uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı da” incelenecek hususlardandır. Yine Yönetmeliğin Yine yönetmeliğin 67’nci maddesi ikinci fıkrasına göre “Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” hükmü yer almaktadır.

IV. DEĞERLENDİRME

A. Başvuranın İddiası ve Yapılan Yazışmaların Özeti

11. Başvuran, gözaltı sırasında kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamalar sebebi ile bu uygulamaları yapanlar hakkında gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

12. S. 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte; Başvuranın “Anayasal Düzeni Ortadan Kaldırmaya Teşebbüs Etme, Türkiye Büyük Millet Meclisini Ortadan Kaldırmaya veya Görevini Yapmasını Engellemeye Teşebbüs Etme (FETÖ/PDY)” suçlarından tutuklu bulunduğu, yargılamasının A. 17. Ağır Ceza Mahkemesi’nin 2017/109 Esas sayılı dava dosyasında yapıldığı, başvuranın Ceza İnfaz Kurumuna 20/07/2016 tarihinde alınmasına müteakip kayıt kabul işlemleri sonrasında kurum tabibi tarafından muayene edilmiş olduğu bildirilmiştir.

B. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9’uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (i) bendi yönünden

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasının i bendine göre; Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevi arasında sayılmıştır.

14. Bununla birlikte somut başvuruda; yargılandığı dosyanın, soruşturma safhası olan gözaltı sırasında kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamaları gerçekleştiren kişiler/görevliler hakkında gerekli işlemlerin başlatılması istenmektedir.

15. T.C Anayasası’nın 138’inci maddesi ve Ceza Muhakemeleri Kanununun 160’ıncı maddesi uyarınca gözaltı işlemleri sırasında yapılan suç isnadı mahiyetindeki uygulamaların soruşturulması, kovuşturulması münhasıran Cumhuriyet Başsavcılıklarının ve akabinde bağımsız mahkemelerin görevi kapsamındadır.

16. Nitekim başvuran yargılandığı dosyanın soruşturma aşamasındaki gözaltı sırasındaki kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamaları, vekili tarafından A. Cumhuriyet Başsavcılığına verilen dilekçelerinde ve yargılandığı A. 17. Ağır Ceza Mahkemesinin 2017/109 esas sayılı dosyasında mahkemede yaptığı savunmalarında sözlü olarak ifade ettiğini bildirmiştir.

17. Bu bağlamda başvuranın iddiaları yargılandığı mahkeme dosyasına ait Cumhuriyet Savcısının gözetim ve denetimi altında yapılan soruşturma sırasındaki olaylara ilişkin olduğu, kişinin bu iddialarını ilgili adli mercilere bildirebileceği, nitekim aynı iddialarını kovuşturma sırasında da bildirdiği anlaşılmalı ve söz konusu dilekçe kapsamında, gözaltı sırasında kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamayı gerçekleştiren kamu görevlileri hakkında

gerekli yasal işlemlerin yerine getirilmesi, münhasıran Cumhuriyet savcılarının ve bağımsız mahkemelerin görevi kapsamında olduğundan, Kanunun 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (i) bendi yönünden Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında başvuruya konu edilemeyeceği değerlendirilmektedir.

18. Bu bağlamda başvuru hakkında ve 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67'nci maddesinin 2'nci fıkrası gereği kabul edilmez olduğuna karar verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

V. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Mezkur başvurunun, Kanunun 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (i) bendinde ifade edilen Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında kalmadığı, aynı zamanda kanunun 17. maddesindeki şartları da taşımadığı anlaşıldığından KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA

4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde A. İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

14.04.2020 tarihinde, Mesut KINALI ve Harun MERTOĞLU'nun karşıoyuyla, OYÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Hıdır YILDIRIM
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karşı oy gerekçelerime geçmeden önce bazı noktaların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Ülkemiz 15 Temmuz hain darbe girişimiyle ciddi bir tehlike atlattır. Tabi ki bunun failleri gereken cezaları almalıdırlar. Dolayısıyla doğrudan veya dolaylı olarak bu girişimin

içinde yer alanlar, hatta bu girişimi destekleyenler hak ettikleri karşılığı almalıdır. Yasamanın bunlar için öngördüğü cezalar bellidir. Bu cezalar, ilgili kişiler için yargı tarafından takdir edilerek somutlaşmaktadır. Bu denli ağır bir cürüm için verilen veya verilecek cezalara da hiç kimsenin itirazı olamaz ve olmamalıdır.

Ancak yasamanın belirlediği ve yargının da somutlaştırdığı bu cezalara ek cezalar da kabul edilemez. Dolayısıyla ceza ve tutukevlerinde uluslararası anlaşma ve sözleşmelerde yer alan ve kendi mevzuatımıza da yansıyan bu ilkeler dışındaki davranışlar, ikinci bir ceza niteliği taşımaktadır. Ayrıca bu ilkeler, suçlu ayırımı yapmaksızın tüm mahkum ve tutuklular için geçerlidir. Bu nedenle cezaevi ve tutukevi görevlilerinin suç çeşidine göre, örneğin; katil, istismarcı, devlet düşmanı, hırsız vs gibi nitelendirmelerle farklı davranış sergilemeleri, bu grup suçlulara ikinci bir ceza uygulamaları anlamına gelmektedir. Şu husus da kabul edilmelidir ki, bazı suç çeşitleri toplum tarafından hoş karşılanmaz ve bunları işleyenler sevilmez. Hatta görevlilerin bile bu tür suçluları iç dünyasında sevmeme hakları olduğu düşünülse bile bu sevmeme duygusunu dışa aksettirerek hareketlerine yansıtılmaları adalet, hakkaniyet ve insan hakları açısından kabul edilemez. Zira bunların cezaları yasalar tarafından belirlenmiştir ve söz konusu kişilerin ayrı bir ceza uygulama hakları bulunmamaktadır.

Bilindiği gibi TIHEK'in üç asli görevi bulunmaktadır. Bunlar; insan haklarını korumak ve geliştirmek, ayrımcılıkla mücadele ederek eşitliği sağlamak ve işkencenin önlenmesi için çalışmak. Kanuna göre bunlardan ilki için müracaat kabul edilememekte sadece resen inceleme yapılabilmektedir. İkincisi için hem müracaat kabul edilmekte hem de resen inceleme yapılabilmekte, üçüncüsü için de hem alıkonulma merkezlerine haberli-habersiz ziyaretler yapılabilmekte hem de müracaat kabul edilebilmektedir.

Kurul tarafından oy çokluğuyla kabul edilmez kararı verilen olay da böyle bir müracaata dayanmaktadır. Müracaat özet olarak üç isteme dayanmaktadır. Bunlar, işkence ve kötü muamele, mahkemelerce taleplerinin karşılanmadığı ve kendisiyle ilgili belgelere ulaşamadığı iddiasıdır.

Bilindiği gibi TIHEK, ulusal önleme mekanizmasıdır. Yani işkence fiili gerçekleşmeden önleme mekanizmasıdır. Bu nedenle başta cezaevleri olmak üzere alıkonulma merkezlerine genellikle habersiz ziyaretler yapmaktadır. Böylece önleme faaliyeti gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla Kurumun işkenceyi belirleyip cezalandırma yetkisi bulunmamaktadır. İşkenceyle ilgili bir durumla karşılaşırsa, Kurum ancak suç olması hasebiyle suç duyurusunda bulunabilmektedir. Asli görevlerinden birisinin işkenceyi önlemek olan TIHEK'in somut olaydaki işkence iddialarına bakması söz konusu olamamaktadır. Zira işkence iddiaları geçmişe dayanmakta ve bu nedenle ispat durumu neredeyse imkansız görünmektedir. Ancak bir video görüntüsü veya itiraf gibi delilin ortaya çıkması durumunda belki Kurum yetkilileri bunları izleyerek veya dinleyerek iddianın doğruluğunu tespit ederlerse ancak suç duyurusunda bulunabileceklerdir.

Yargı tarafından taleplerinin karşılanmadığı iddiası ise Kurumumuzun zaten yetki ve görevleri dışında kalmaktadır.

Kendisiyle ilgili bilgilere ulaşamadığı konusu ise üzerinde durulması gereken bir husustur.

Müracaat eden defalarca dilekçe vermesine rağmen kendisiyle ilgili sağlık raporlarına bir türlü ulaşamadığını belirtmektedir. Ancak bunlardan ikisine Kurum yazışmaları sırasında kendisine verildiğini iddia etmektedir. Cezaevi yönetimi ise müracaat edenin kendilerine ulaşan dilekçesi olmadığını bildirmektedir.

Şimdiye kadar cezaevi ziyaretlerinde görüldüğü kadarıyla en fazla dile getirilen konulardan birisi de yazılan dilekçelerin yerine ulaşmadığı sorunudur. Bu konu ilgili yönetime iletildiğinde dilekçelerin çok yoğun olması hasebiyle infaz koruma memurlarınca sabahları toplanılarak ilgili yerlere ulaştırıldığı belirtilmiştir. Biz de kayıt defterinin de hazır bulundurulması dilekçenin kayda alınarak paraflanmasını önermiştik. Bu olay da gösteriyor ki dilekçe alma prosedürünün kayda alınması gerekmektedir. Hatta teknolojinin ulaştığı günümüzde daha değişik ve pratik yollar da bulunması mümkündür. Kayıt sistemi oluşturulmadığı sürece bu tür şikayet ve istismarların devam edeceği muhakkaktır.

Diğer yandan müracaat edenin talep ettiği bir sağlık raporunun ilgiliye verilmemesinin 5275 Sayılı yasaya dayandırılması da gerçekçi değildir. Zira yasada geçen “bu bilgiler, Kanunun zorunlu kıldığı hâller dışında hiçbir kurum ve kişiye verilemez” ifadesi kişilerin kişisel bilgilerini koruma amacına yöneliktir. Hiçbir kurum ve kişi’den maksat kişinin kendisi dışındaki kişi ve kurum olarak anlaşılmalıdır. Dolayısıyla cezaevinde tutuklu bulunan birisi için dilekçe hakkının (yerine ulaşmamasından dolayı) kısıtlanmasının ve kendisiyle ilgili bilgilere ulaşamamasının en azından kötü muamele olarak nitelenebileceğinden Kurulun kabul edilmez kararı yerinde değildir. Bu nedenle Kurul çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Mesut KINALI
İkinci Başkan

KARŞI OY GEREKÇESİ

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü gereği oluşturulan ve Ulusal Önleme Mekanizması görevi gören TIHEK;

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak.

1) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmekle görevlidir.

Bu görev; Ek İhtiyari Protokolün 19. maddesinde belirtildiği üzere özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile **BU KİŞİLERE YÖNELİK**

TUTUMU DÜZENLİ OLARAK İZLEMEK, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için, Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak, ilgilere tavsiyelerde bulunmakla yerine getirilir.

Ek İhtiyari Protokolün 20. maddesinde de Ulusal Önleme Mekanizmasında asgari olarak bulunması gereken yetkiler de belirlenmiştir. Bu yetkiler aynı zamanda 6701 sayılı Kanunla Kuruma verilmiş ve hiçbir sorunla karşılaşmadan da kullanılmaktadır.

Alıkoyma yerlerinin düzenli önleyici ziyaretlerle izlenmesi, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin alıkonma koşullarının ve bu kişilere karşı muamelenin tüm yönlerini ilk elden değerlendirerek, zaman içinde işkence ve kötü muameleyi önlemeyi amaçlayan bir süreçtir.

Alıkoyma yerlerine yapılan bu ziyaretlerin önleyici niteliği onu, bağımsız ulusal organların yapacağı diğer türden ziyaretlerden ve özellikle alıkonanların yaptıkları bireysel şikayetlerin soruşturulması için yapılan ziyaretlerden amaç ve yöntem bakımından ayırır.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında alıkoyma yerlerine yapılan düzenli ve habersiz ziyaretlerin ana amacı, alıkonanların insan haklarına saygı gösterilip gösterilmediğini izlemek ve ihlallere, özellikle işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine karşı caydırıcı olmaktır.

Yapılan ziyaretler aynı zamanda alıkoyma koşullarının (altyapı, su, sıhhi tesisat ve hijyen dahil) değerlendirilmesini, sağlık bakımının yeterlilik ve uygunluğunun ve insan haklarına ve kanuni güvencelere uyulmasını ve korunmasını, olası işkence ve diğer kötü muamele biçimlerinin izlenmesini ve belgelenmesini gerektirir.

Kurumun bugüne kadarki ziyaret ve raporlarına baktığımızda konuların kimi zaman bir suçun soruşturması, kimi zaman kurumların fiziki vs yönlerden teftişi şeklinde ele alındığı görülmektedir. Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında elde edilen bulgular ise sadece bulgu ve tespit olarak kalmakta Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında bir değerlendirme yapılmamaktadır. Bu sebeple de verilen tavsiyeler de soyut ifadelerden öte gitmemektedir.

Diğer taraftan kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, insan hakları ve eşitlik uzmanları, insan hakları ve eşitlik uzman yardımcıları tarafından yerine getirilir hükmü gereğince en az iki insan hakları ve eşitlik uzmanının ziyaretlerde ve raporlamalarda yer alması, raporların da yukarıda belirtilen Ek İhtiyari Protokolün 19. maddesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda hazırlanması, tavsiyelerin de buna uygun olması gerekir.

Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek kurulun görevidir. Ancak bu kapsamında yapılan başvurular için de Kanunun 17. madde hükümlerinin aynen uygulanması gerekir.

Öncelikle başvuruların İşleme konmayacak başvurular ile kabul edilmez başvurular yönünden değerlendirmesinin yapılması gerekir. Yönetmeliğin ilgili maddeleri (40, 45, 48, 49, 66, 67) birbirleri ile çelişkilidir. Bu sebeple Kanun esas alınmalıdır.

İşleme konmayacak başvurunun varlığı halinde ilgiliye kullanabileceği diğer hukuki yolları göstererek dilekçesinin iade edilmesi gerekir. Bu başvurular kurul gündemine gelmez. Çünkü başvurunun işleme konmamasına şekilde kurulun karar alması düşünülemez.

Kabul edilmez kararlar için ise; başvurunun neden kabul edilmez olduğunun kanun kapsamında gerekçesi ile ortaya konulması gerekir. Ki bu karar Kurul tarafından verilecektir.

Diğer taraftan dilekçelerin usul yönünden başvuru şartlarını taşıyıp taşımadığı değerlendirilmelidir.

Başvuru, başvuranın 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişimi esnasında Genelkurmay karargâhından kaçarken bilmediği kişiler tarafından bayılılarak kaçırıldığı, daha sonra gözlerini süngerle kaplı bir odada açtığı ve burada kendisine işkence edildiği, kendisinin yapmadığı eylemler için işkence ile zorla yapmış gibi ifadesini aldıkları ve imzalattıkları, daha sonra kendisini polise teslim ettikleri ve işkence altında vermiş olduğu ifadenin doğru olmadığı, tutuklandıktan sonra cezaevinde yapılan sağlık muayenesine ilişkin rapor ve kayıtlara ulaşamadıkları, gördüğü işkence ile ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığına ve yargılanmakta olduğu mahkemeye başvurduğu iddialarına ilişkindir

Başvuran mevcut durumu ile ilgili bir talepte bulunmamaktadır. Yıllar öncesinde cereyan eden birtakım iddialarda bulunmaktadır. Bu iddialar Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında kurumun ele alacağı konular değildir. İşleme konmaması gereken bir başvuru incelenmiş ve uzun bir süre sonra kurul gündemine gelmiştir.

Cezaevlerinden gönderilen dilekçelerin hiçbir değerlendirmeye tabi tutulmadan başvuru olarak kabul edilmesi, işleme konması ve karar için kurul gündemine getirilmesi uygun değildir.

Bu sebeplerle Kurul kararına katılmıyorum.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi